

Kosztolányi Dezső

A bús férfi panaszai

*Mercator
Stúdió*

Felelős kiadó a Mercator Stúdió vezetője.

Műszaki szerkesztés, tipográfia: Dr. Pétery Kristóf

ISBN 978-963-607-621-4

Mercator Stúdió, 2009

Mercator Stúdió Elektronikus Könyvkiadó
2000 Szentendre, Harkály u. 17.

www.akonyv.hu

Tel/Fax: 06-26-301-549

Mobil: 06-30-305-9489

e-mail: peteryk@t-online.hu

KOSZTOLÁNYI DEZSŐ

A BÚS FÉRFI PANASZAI

(1924)

Tartalom

Csak hús vagyok. Csak csont vagyok.	6
Nem tudtam én dalolni nektek az újról, csak a régiről	7
Már elmondtam, mint kezdtem el	8
Ha volna egy kevés remény,	9
Beírtak engem mindenféle Könyvbe	12
Diákkoromban, vékony kis legényke	13
Május	14
Ezek a fák	16
Milyen sötét-sötét a Balaton	18
Én nagyon sokakat szerettem	19
Lecsuklik minden pilla most	20
Halálba hívó délután	21
Sakkoztunk egyszer három nagydiákok	22
Ó én szeretem a bús pesti népet	24
A lelkem oly kihalt, üres	25
New York, te kávéház, ahol oly sokat ültem	26
Már néha ott ülök velük	28
Elég a jaj. Ki innen a mezőre.	29
Mily messze van éntőlem már az ég	30
Az álmaimnak színes ablakába	31
A repülő	32
1914	34
Lásd, kisfiam, ezt mind neked adom most	36
Az én családom nagy, erős volt	37
Most harminckét éves vagyok	38
Én feleségem, jó és drága-drága	40
Most az álom vizébe gázolok	42
Hajnal, éjfél közt ocsúdva mély sötétbe fölriadtam	43
Milyen közeli most a nyári ég	44
Ó szép magyar fejek, ti drága-régik	46
Úgy nézem a te arcodat, mint egy ős-régi rúnát	47
A nagyvárosban éltem, hol a börzék	48
A kalauz	50
Ásítok és csak bámulom	51
Kik élnek itt a dolgozószobámban?	52
Ma hold van	53

Fölbredekek	54
Hatalmas ősz	59
Úgy írom néked, kisfiam, e verset	60
Nem félek a haláltól, mert tudom mi	62
Múlt este kissé lehajoltam	63
Annyi ábrándtól remegett a lelkem	64
Most elbeszélem azt a hónapot	66
Kísérem a fiam az iskolába	74
Kávével és kacajjal jó a reggel	75
Légy áldott, régi hely	76
Itt fekszenek csodásan ők	77
Lám, ma ujólag az álom	78
Ó ifjuság, ha hozzátok megyek	81
Szülőföldemnek bús határa	82
Hattyú kutyám	83
Ordítsak-e?	84
A pohár eltörik	85

Csak hús vagyok. Csak csont vagyok.

Csak hús vagyok. Csak csont vagyok.

Gép a fejem. Gép a kezem.

De ami elmúlt, azt tudom.

Sírtam, nevettem az úton.

Én, ember, én. Emlékezem.

Nem tudtam én dalolni nektek az újról, csak a régiről

Nem tudtam én dalolni nektek az újról, csak a régiről,
nem tudtam én dalolni nektek a földről, csak az égiről,
mert ami elmúlt, az csodásan kísért az én dalomba még,
mert aki meghalt az időben, úgy van fölöttem, mint az ég.
Húsz éves voltam hajdanában, sápadt és vézna kisdiaák,
most túl a harmincon ijedten hallottam ezt az áriát.
Húsz évesen arról daloltam, ki kisgyermekként égre kelt,
most éneklek húsz éves másom, ki egykor erről énekelt.
A férfikort, a vad kalandot, az ásítást, a férfibút,
s téged, öreg diákkaszárnya, akáclombos Üllői-út.
A háborút, a forradalmat, a lázat, mely elégetett,
mély bánatát az elbukónak, ki majdnem hogy elégedett.
Jaj, életem édes regényét hogy űzzem-fűzzem itt tovább.
Nyájas, bízó baráti arcok ma mind vigyorgó koponyák.
Süket, kopár földnek kiáltok, poros hazám szegény fia,
mert nem veri már vissza versem a Kárpát és az Adria.
Nem tudtam én dalolni nektek az újról, csak a régiről,
nem tudtam én dalolni nektek a földről, csak az égiről,
mert ami elmúlt, az csodásan kísért az én dalomba még,
mert aki meghalt az időben, úgy van fölöttem, mint az ég.

Már elmondtam, mint kezdtem el

Már elmondtam, mint kezdtem el,
most elmondom, mint veszttem el.
Kupámba még pár kortynyi bor,
a vállamon a férfikor.
Jaj de nehéz ez a batyu
s a bor, a bor is savanyú.
Kályhához ülnék szívesen,
mert fú a szél künn hívesen.
Érezni a távol ködét.
A fák zúgnak: harmincöt év.
Ki énekeltem az eget,
a gyermekkort, most rettegek.
Sár és tűz az én férfibúm,
haragvó purgatórium.
Aztán mi végül zsarnokol,
a vénség jő el, a pokol.
Boldog, aki még hinni tud,
de lefelé visz minden út.
Gyermekmennyország, kék, csudás,
lerokkanás és elmulás.
Romok között és egyedül
vallok tinektek, emberül.
Kit az idő új szóra költ,
dalolj szivem most, mint a föld.

Ha volna egy kevés remény,

Ha volna egy kevés remény,
a lelketek megmenteném,
ti drága-drága szentek,
kik ültök otthon tétován
az elhagyott szobák során,
s este sétálni mentek.
De nincs remény, de nincs remény,
az élet az kemény, kemény,
én száz mérföldre estem.
Mi segítsen az életen,
varázsszer ott fönn sem terem
a bűvös Budapesten.
Jaj, barna, csúnya bútorok...
gipsz-szobrok... sírva bódorog
itt az a régi gyermek.
Mi volt valaha tiszta rend,
énnekem fáj, és bárha szent,
hiszem most örületnek.
Hogy éltek itten, kedvesek?
Sopánkodtok: "Megint esett...",
de a nap is süt, untig.
Az örömtök annyi csak,
hogy egy kismacska néhanap
az öletekbe ugrik.
Becéztek minden kicsikét,
aranyhalat, kutyát, csibét,
mi gyöngé és szegényke.
Szóltok: "Képzeld csak, édesem,
multkor meggyszósz volt, édesen,
mint valaha, hat éve."
Az esemény... Mi esemény?
Az, hogy kisült a sütemény,
s megáll egy úri, ringó
kocsi a házatok előtt,
és hogy jó a barackbefőtt,
és hogy megért a ringlő.

Olykor multság, Anna-bál,
a kis tó tündérfényben áll,
ladik hasítja rengve.
Ha látom is, nem látom én,
odaviszem az átkom én,
és fáj a zaja-csendje.
A városházán ragyogó
piros-fehér-zöld lobogó,
és ha feketét láttok:
"Ki halhatott meg?" kérditek,
a szívetek nem érti meg,
és elfagy tőle szátok.
Most már az este lehajolt,
a park felett sétál a hold,
s a Kossuth-utcán porzó,
zöld ködbe jár az úri nép,
hallgatja a cigányzenét,
és áll az esti korzó.
A holdat látom égni még,
s a régi még, a régi még,
a régi-égi hold még.
Apám, anyám, öreganyám,
kishúgom, bár – mint hajdanán -
én is a régi volnék.
Mert vén Szabadka, áldalak,
mint hosszú, bús évek alatt
hittem sorsnak, hazának,
te álom voltál és regény,
poros hársfája "A szegény
kisgyermek panaszá"-nak.
Ti meg, jó lelkek, éljetek,
már nem lehetek véletek,
s nem látom soha többé,
hogy vési a szobrász idő
a búsító, a békitő
arcotok csúnya tömbbé.
Csak azt tudom, hogy hat felé
kimentek majd a gyors elé,
nem vágytok semmi másra,

és nézitek, a pesti gyors
hogy vágtat el, mint messzi sors,
új és új állomásra.

Beírtak engem mindenféle Könyvbe

Beírtak engem mindenféle Könyvbe
és minden módon számon tartanak.
Porzó-szagú, sötét hivatalokban
énrólam is szól egy agg-szürke lap.
Ó, fogcsikorgatás. Ó, megalázás,
hogy rab vagyok és nem vagyok szabad.
Nem az enyém már a kezem, a lábam,
és a fejem, az is csak egy adat.
Jobb volna élni messze sivatagban,
vagy lenni rohadni, zsíros föld alatt,
mivel beírtak mindenféle Könyvbe
és minden módon számon tartanak.

Diákkoromban, vékony kis legényke

Diákkoromban, vékony kis legényke,
fölnéztem a didergő csillagokra,
mik fázva égtek fönn a téli éjbe.
Lengett nyakkendőm könnyü-furcsa csokra,
s én csak rohantam, sápatag-fehéren,
vásott köpenyben, éhesen rajongva.
Jaj, elbeszélni nem tudtam, mi nékem -
oly ájuló-mély bűvöletbe estem -
a csillagfény a bús, kopott vidéken.
Most járok itten, tiszta, téli esten,
prémes bundába és megváltozottan -
dús vacsora ízével, Budapesten.
Még most is ég a csillag, ahogy ottan,
arany-tüzekkel ékszeres az égbolt,
csak én nem égek már, ki úgy lobogtam.
Álmos szemem keresi fönn a rég-volt
csodákat, és oly búsán mondja szívem,
hogy nékem már a csillag is sötét folt.
Vak vágyam mégis fölfelé feszítem,
a kis diákdalt újra sírva zengem,
s kihúnyt arcom fölmutatom szelíden.
Ó csillagok, ismertek-e még engem?

Május

Május.
Szív és torok hogy fuldokol.
Isten fölöttem és az ég
s lenn a fényes pokol.
Egy éneket,
hatalmasat és lüktető-vadat,
neked.
Térdig rózsában és övig a fűben
kacagni,
egészségesen, egyszerűen.
Szeszélyt
dadog a szájam, és ifjú foggal harapnám
a vad veszélyt.
Nem félek én,
mert hogyha meghalok, ezerszer élek én,
és szép a sorsom,
és szép, ezerszer szép az én koporsóm.
Én.
Hazug a rím, nem leszek soha
vén.
Ettem.
Virágot, mézet, lángokat.
Szerettem.
Úsztam.
Az elmúló folyón örök barázdát
húztam
s fülem körül – még egyre hallani -
csörgött a hajnali
folyó.
Vizes hajamra lángoló
csókot dobott a nyár,
és – hallali -
nem múl el soha már.
Hallod?
Hogy zengenek a messze-messze halmok,
s a szép

és mély zenét,
mely csöndbe símul szívünk láza mellé,
mint hogyha benne most is hullám csobogna
s a nyugtalan folyó emelné.

A parton

a boldogságomat magasba tartom
atléta-kézzel és fejem
könnyű ábrándra fektetem.

Így dalolok, egészen és betelten,
amíg az élet záporozva hull rám,
s a lelke
viszi a hullám.

Ezek a fák

Ezek a fák.

a fák, a fák.

A napsugár felé, a tág
egekbe lustán nyújtózkodnak át
a fák.

Nincs vége-hossza, mindig újra fák.

Zsibongva-élő összevisszaság

lélezkzik és arcodba vág

az ág,

s nem múlanak, csak most kezdődnek el,

a völgybe le, a hegyre fel.

A fák.

Meddig? Tovább.

Amerre nézel, itt és ott, a fák.

Zsongítanak, altatva, mint a mák,

és jönnek újra, rémszerűn, e fák.

A fák.

Száz és ezer, fölebb-fölebb, alább,

semmit se tudva állanak,

fejem fölött, fejem alatt,

mint bűvös, ifjú csemeték,

mint agg, szakállas remeték

mindig kimérten, ridegen,

sok idegen, sok idegen.

A fák.

A némaságba, indák, reszelős

páfrányok közt cikáznak eszelős

rendben tovább a fák.

Ellenségesen, érthetetlenül

lesnek ki, mint a szem s a fül.

A fák.

De mondd, mi ez?

Ez a kimondhatatlan,

ezernyi nesz,

mely ágról-ágra pattan?

E suttogás, melynek nincs soha vége,
csak megtöri a csöndes csöndet és
remegni kezd, s a tücskök jelbeszéde
a szakadatlan, csöndes csöngetés?
Mi ez az ünnep itt, ez a parázna
örök tenyészés és a tétova
ölelkezés a forró-nyári lázba,
az élet, élet roppant tébolya?
Megyek az erdőn, egyedül, zilálva
bús álmaikból a bús lombokat,
mint villany és hő meddő óceánba,
én árva ember, fájó gondolat.

Milyen sötét-sötét a Balaton

Milyen sötét-sötét a Balaton,
s a nyár után hogy véreznek a fák.
Tündér Tihany, felelsz-e énnekem,
ha azt mondom még egyszer: ifjuság?
Nem szól a visszhang és szívem se szól,
csak ők kacagnak még, a gyerekek.
Trillás örömük az eget veri,
én hallgatom, de már nem nevetek.
Esőköpeny lóg fáradt vállamon,
a lábaimnál targally és göröngy.
A gyógyszalonba sápadt nő figyel
a gyertyalángnál és a foga gyöngy.
Ábrándozik lehangolt zongorán,
múlt bánatánál csöndesen időz.
Egy hangot üt meg. Újra megüti.
Elsápadok. Azt mondja, itt az ősz.

Én nagyon sokakat szerettem

Én nagyon sokakat szerettem,
én vágytam arra, vágytam erre,
de aki úgy szeretett engem,
anyám az életet szerette.
Ő úgy szerette, hogy megállott,
az úton elmaradt, lekésett,
ő úgy hajolt, hogy összeroskadt,
s a porban azt mondotta: élet.
Az életet bámulta folyton,
mint egy menyasszony, mindig-ifjan,
apám szemében kezdte nézni,
és nézte aztán arcainkban.
Csak a szívét hallgatta halkán
mély-kék szemekkel, megbüvölten,
csak a tűnő időt figyelte,
s arcát nem látta a tükörben.
Ő járt, tudott és látva-látott
fájó ideggel szótlán álmodt,
megszentelt engemet a lelke,
az ő lelkétől vagyok áldott.
Neki nem volt korán könnyezni,
s könnyezni nem volt soha késő,
ha ment az erdőn, ment az úton
ketten mentek: az élet és ő.
Sírt és dalolt bús mátkaságán,
bölcsők között sírokra görnyedt,
a képeskönyve volt az élet,
nem vitt magával soha könyvet.
A fiait csókolta némán,
halottjait némán temette,
én nagyon sokakat szerettem,
de ő az életet szerette.

Lecsuklik minden pilla most

Lecsuklik minden pilla most,
nem is találsz több villamost,
így járok én is itt, gyalog,
köröttem olcsó angyalok.
Kármin, sáfrány, körúti nők,
selyem harisnyák, rossz cipők
s ami búsítja bús dalom,
s fanyar arcon fájdalom.
Ha a sír szavát hallanád,
nem hallanál ily balladát.
Egy árva költő tévelyeg,
s itt méri a mély éjeket.
Egy görbe utcán remegőn
járkálok, mint a temetőn.
Ó élet! sár! láz! csúnya út!
A vége és a mélye rút.
De jó itt, mert ez utca fáj,
és szép, mert téboly ez a táj,
s álarc alól mártír-szemek,
testvér szemei rémlenek.
Festett az arcom nékem is
és szenvedés ez ékem is.
Jaj, a költő gyomrába kóc,
ő is beteg és torz bohóc.

Halálba hívó délután

Halálba hívó délután. Alélt
keblén pihenteti a néma délt.
Kénsárga légbe forróság inog,
örjöngenek a buja jázminok.
Fülledt magány. Halotti utcasor.
Füstöl a föld, akár a puskapor.
Megállni, menni, mondd, mi célja van?
Nézz jobbra, balra, minden céltalan.
A semmiségnek mondom a neved,
s a szájamon a bánat fölnevet.
Ha volna nálam most méreg, talán
erőm is volna és fölhajtanám.

Sakkoztunk egyszer három nagydiákok

Sakkoztunk egyszer három nagydiákok
vörös tűznél, szigorú téli éjjel.

Az asztalon körző, tuszcscésze állott,
s latin könyvek, kinyitva, szerteséjjel.
Künn a fehér fák vártak, félve, halkkal,
a szél alighogy néha fölsohajtott,
s mi majszoltuk fiatal-lágy ajakkal
az édes és bíbor birsalma-sajtot,
melyben dió volt...

Még alig tíz éve,
s szemem kutat az elborult határon,
megoldódott a kedves-régi kéve,
a nagydiák már eltűnt, mind a három.
Az első az, aki e verset írja,
a második, az Isten tudja hol van,
s a harmadiknak púpos már a sírja,
fejfája elvész a sötét falombban.
Jaj, mit tudtuk, három diák, az este,
hogy térden állva nézni kell a szépet,
csak én látom a múlt falára festve,
mi nem láttuk még akkor ezt a képet.
Türelmetlen vér nyargalt ereinkben,
szerettünk volna mindig menni, menni,
mit is sejtettük, hogy ez itt a minden,
és ami aztán jött, a semmi, semmi.
Ha pitypang kelyhét fújtuk, semmiség volt,
unottan vártuk az időt, mely eljő,
hiába lángolt kelletőn az égbolt,
csak ő kellett, a koldusi jövendő,
mert azt hittük, az élet, mint a tenger,
bejárhatatlan, nem lesz soha vége,
előre néztünk nyugtalan szemekkel,
mig lábunknál hevert a csönd, a béke.
De én a tengerek végére értem,
vitorlámat fordítom újra vissza,

s most megpihen e régi, téli éjben
szegény lelkem, a fáradt nihilista.

Ó én szeretem a bús pesti népet

Ó én szeretem a bús pesti népet,
mely a Külső-Józsefvárosba tépett
ruhákba jár vasárnap délután,
és ámolyogva, szédelegve hallja,
hogy döng a tükrös kávéházak alja,
s a mozi-reklámokra néz tunyán.
Sokszor úgy érzem, szinte-szinte vétek,
hogy csöndben élek, nem nézek felétek,
s az álmok lenge fodrát fodrozom.
Ilyenkor aztán, elhagyott vasárnap,
kis görbe közein a téli sárnak
vezeklőn járok az utcátokon.
Itt élnek ők, a kedveskék, e járdán,
letaposott cipősarokkal, árván,
kávémérésbe bújva hallgatag.
Éhes leányaik, kiket szeretnek,
kopott árvácskák, fáradt, vézna szentek,
gázláng alatt sötéten állanak.
Ki nézte meg, mit rejt szobájuk árnya?
Ki leste meg, van-e ágyukba párna?
Ki látta, hogy mi a bús, pesti nép?
Én láttam a munkást és lázra bujtott,
sápadt arcát, hogy rossz szivarra gyújtott,
és láttam a föld vérező szivét.
Bármerre mennék, ide visszatérnék,
bármerre szállnék, átkozott, szegény nép,
a gondodat kiáltaná a szám,
mert bánatkővel van utcád kirakva,
szemed a bánat végtelen patakja
s jaj, ez a föld, e bús föld a hazám.

A lelkem oly kihalt, üres

A lelkem oly kihalt, üres,
mint éjjel a tükör.

Holtan világít egymaga
a bűvös fényű kör.

Ő látta hajdan a napot,
a májusi eget.

De most belé az árvaság,
a semmi integet.

Elmegy, ki látja itt magát,
a táj is elenyész.

Övé a csönd, az éjszaka
s meghal, ki belenéz.

New York, te kávéház, ahol oly sokat ültem

New York, te kávéház, ahol oly sokat ültem,
hadd nyissam ki az ajtód, leülni még szabad tán,
csak mint a koldusnak, aki pihen a padkán,
s megnézni, mi maradt belőlem és körültem.
E nyári koraestén, hogy még mind vacsoráznak,
meginnék asztalomnál egy langyos, esti kávé,
és mint hívő keresztény, elmondanék egy ávét,
múltán az ifjúságnak s múltán a régi láznak.
Barátaimról és egy isteni merésű,
vad költőről, aki itt ült vörös ajakkal
meggyszínű mellényben, szuroksötét hajakkal,
melyekbe szikrázott és recsegett a fésű.
Itt ültünk boldogan, s haragos szavainkban
bombák aludtak és egy új kor lelke éledt,
mi rongyos éhesek, lovagjai az éjnek,
mint boldog gyilkosok, mint gyilkosok oly ifjan.
Mert boldog gyilkosok az óra gyilkolói,
kiknek talentumot egy isteni kegy osztott,
s tétlenül nézik a zöld kávéházi posztót,
melyen fehérén futnak a billiárd golyói.
És boldogok voltunk, mikor a nap lehajlott,
itt a sivár zajban szárnyat kapott a lelkünk,
és drága nők felé egy-egy verset tereltünk,
a füstből, a fényből egy ártatlan galambot.
Virradtig vártunk itt, s istennél szabadabban
mentünk ki hajnaltájt az elhagyott utakra,
egészséges fogunk a zúzmarát harapta,
fürödtünk álmosan a gőzfürdői habban,
kopott kabátunkon a fagy csillaga feslett,
és a Dohány-utcán rosszarcú szeretőkkel,
mint rózsaszínű rózsák, lassan ringtak a nők el:
éreztek életünk s a sötét Budapestet.
Áldott cigány-időm, áldott elektromosság,
mely mostan is hullasz, heves fényt szaporázva,
ingmellemen inog, remeg egy régi pászma,

de sugaraid arcom csak fanyalogva mossák.
Merengek tétován e fáradt-fényű fürdőn,
szemét közt turkállok, nem csitult bánatommal,
emlékeket vetek föl megmozduló botommal,
s nézem a tükörkőn meggyérült, régi fürtöm.
Szentelt tanyája te szívemnek és szavamnak,
mely álmokat adtál s nem ismert drága mámort,
a forradalmas ár békült medrén aláfolyt,
s most csöndes újra már a párna és a pamlag.
A harcos áll csak itt, ki magát meg nem adja,
keresem a barátot, ki gyakran itt marasztalt,
megkoppintom félénken a poharat, az asztalt
s a szívem, szívem is, hogy régi-e a hangja.
Mit járok erre még? Azok már mind alusznak,
kik álmosak voltak és valaha egy széken
nyugodtak, kisdedek az isten kebelében,
és már víz is jutott a szomjas Tantalusnak.
Árváiban ballagok ki, mint az az éji árús,
ki bádogbékát és csörgőt tesz asztalunkra,
s éjfél után bolyong unottan és korán-bús
arcára könny esik, mert már mindenki unja.

Már néha ott ülök velük

Már néha ott ülök velük.
Enyém boruk és kenyerük,
de akkor eljön a Gonosz
s megostoroz.
Az ostora sosem hever.
Mindig ördög-keményre ver,
s mint dactól égő angyalok,
erős vagyok.
Ígéretföldem ajtaját
bezárja, áldott-rossz barát,
és megmutatja, merre van
az én utam,
Ő tépi föl, ha fáj a vad
élet, véresre szájamat,
jajomnak ő ad nyelveket
s perelhetek.
Vásott teremő, bús erő,
jobb, mint a jó, igaz-verő,
ős, bibliai, furcsa rém,
megáldlak én,
mert azt kiáltod, légy te más.
Dal csöndbe. Zajba hallgatás.
Időbe jel. Zordércü tömb.
Több és különb.

Elég a jaj. Ki innen a mezőre.

Elég a jaj. Ki innen a mezőre.

És dúlt arccal ajtót nyitok.

Nyugodt az éj. Lassan megyek előre,
fejem fölött hold, csillag-milliók.

Itt kívül is, mint ott benn, a titok.

Közelbe vannak. Szinte mind elérem
a régi rejtélyt az ég peremén.

De rám merednek reszkető-fehéren,
azt kérdezik, miért zúg úgy a vérem
és mit jelentek ember, ember, én.

És kérdem tőlük, mit jelentetek,
ti fogható, ti nyílt-tömör talányok,
miktől a fájó mindenség beteg,

ó csillagok, aranysebek,

s ezüst fekély, hold, óriási tályog?

Mily messze van éntőlem már az ég

Mily messze van éntőlem már az ég.
Mily messze vannak már a csillagok,
az Üllői-út is mily végtelen.
Az elhagyott vasárnap-éjszakán
izzó kohóként ég a klinika.
Zúgnak sötéten a kórházi fák.
A hosszú úton könny van és szemét.
Vér és szemét, csak bánat és szemét.
Emlékeinknek lombja is szemét.
Cél nélkül itt egy ember mendegél.
Olyan az arca, mint az a tükör,
amelybe egyszer éjjel néztem én.
Próbál fütyülni, szája megvacog.
Előre néz, megáll, most visszanéz.
Egy vaskorlátra ráborulva sír.

Az álmainak színes ablakába

Az álmainak színes ablakába
gyakran bekandikálnak furcsa nők.
Ajkuk datolya, szőlőfürt a mellük,
és morfinista-szemmel néznek ők.
Régen-halottak itt ki– és bejárnak,
ismernek engem ismeretlenek.
Reám mutatnak hosszú ujjaikkal,
s közöttük én, remegve, mint gyerek.
Most ifjúság maszkjába fölmagaslom,
kegyúri göggel, diadaluton,
aztán megölvé, akiket szerettem,
a végtelent véres hajjal futom.
Az éjszakai, vad előadást már
mondd, láttad-e s tudod, ki e gigász
színész, aki hazuggal és igazzal
rémülve-rémít és komédiáz?
Éjente nézem ágyam páholyából
csukott szememmel, egy legördülő
könnyet csikorgó pilláimba rejtve,
reggel pedig azt mondom róla: Ő.

A repülő

A repülő,
aki ezer méter magasban
kóvályog fönn a nyári rónán,
nem oly boldog,
mint én,
ki lassan
ringok a versem ütemén
míg elkészül e költemény.
A kerten,
ahol leverten
sétáltam tegnap este,
már
a hajnal aranyosra festve
jár.
Ó reggel, áldott, tiszta reggel,
kiáltozom,
itt állsz csodálkozó szemekkel,
én asszonyom,
elém rakod a kávé és a mézet,
és nézed,
mily bőség,
bámulod a port, a harmat esőjét.
A tengerből jössz, a habok
hajnali álma ringatott,
tekinteted a messzeségbe leng el,
a tengeré most a szived,
kezed a tengertől hideg,
s a tested olyan, mint a nyári tenger.
Mondd, bűn-e ez:
ez a fehér és enyhe abrosz,
melyen szemem el-elkalandoz?
És bűn-e ez a
nyugalom,
kéken füstölgő
szivarom?
Bűn-e,

hogy mostan nem cikáz a villám,
Bűn-e,
hogy mostan már ezüst a villám?
Bűn-e,
hogy nem sikoltok
s egy percre boldog
vagyok?
Hogy most
csak álmodó szemed nézem szelíden,
és hallgatom fuldokló, árva szívem
zaját?

1914

Siessünk,
hogy elmondhassunk mindent, ami kell még.
Vén limlomok vannak szívünkbe zárva,
mint a szekrénybe fájó, ócska kelmék.
Terítsd ki őket, lelkem, még ma emlék,
holnapra rongy lesz, megcsúfolt és árva,
le is gázolják, szóltanul a sárba.
Ha járok mostan véres lobogók közt,
eszembe jutnak halvány, ócska képek,
és kérdezem a tűzbe robogók közt
emlékeimtől: jaj, csak ez az élet?
Eszembe jut, ami szép, ami fáj is,
egy régi arc, egy régi-régi táj is,
Eszembe jut a kisgyermek panassza,
a palatábla és az első skála,
szegény anyám bús, gyöngyvirágos arca,
szegény apám sötét Kossuth-szakálla.
Eszembe jut, hogy ültem néha éjjel
virrasztva álmosan az őszi széllel.
Eszembe jut a bor, a málna íze,
a hosszú-hosszú-hosszú téli esték,
a hó fehérje, cseresznye pirossa,
egy képeskönyv és egy gyerekbetegség.
Eszembe jut egy halvány, beteg angyal,
vásott kis ördög, kivel kergetőztem,
csatakos aszfalt, pezsgő, keserű könny,
s kórházba halt meg csúnyán, csúnya őszben.
Eszembe jut, hogy írtam néha verset,
diákkoromban, olajlámpa mellett,
öcsémmel a tavaszt remegve lestük,
dermedt kezünkön vastag, téli kesztyűk.
Eszembe jut nagyapa arca, holtan,
egy viola, egy fény a könnyes égen,
egy bárány, egy galamb, a feleségem,
hogy boldog voltam és szomorú voltam.
Eszembe jut, hogy nézett rám a nyáron

a Duna vize hajnaltájba hívón,
ballagtam haza a redakcióból,
úgy sírtam ott a Ferenc József-hídon.
Eszembe jut sok perc, öröme, méze,
egy szőnyeg, egy kilincs, egy régi csésze.
Eszembe jut, egykor vidéken vőfény
voltam, s cilinderemen a verőfény
táncolt, -----

Lásd, kisfiam, ezt mind neked adom most

Lásd, kisfiam, ezt mind neked adom most,
legyen tiéd örökre az egész.
Vedd a telet és a nyarat, a lombost,
itt van neked az epe és a méz.
Ez itt a keserű s ez itt az édes,
ez a fekete és ez a fehér,
ez a nyugalom, s a láz is, hogy égess,
ez itt a méreg és ez a kenyér.
Tejet adok, de hozzá szörnyű vért is,
ölelni lágyan és birkózni kart,
és harcot is, hogy harcolj csakazértis,
a rózsza mellett ott legyen a kard.
Van még néhány elhányt és csonka holmi,
egy kis verőfény és egy-két kacaj,
viaskodó kedv, várat ostromolni,
és végezetre egy nagy, tompa jaj.
Iker ajándékot veszel örökbe,
oly ember-ízű és oly felemás,
de ember adta, nem telt néki többre,
 eget ne vívj, mély kútakat ne áss.
Sötéten nyújtom ezeket tenéked,
s koldus apád most tétovázva áll,
mert nincs egyéb. Jobbjában ott az élet,
és a baljában ott van a halál.

Az én családom nagy, erős volt

Az én családom nagy, erős volt.
Egy fergetegre meg nem ingott.
Dörögtek háza kapujában
a hintók.

A nő szelíd, a férfi harcos
hívő, hatalmas, pénze-vesztő,
s az élete vidám-viharzó
menyegző.

Most szerteszórva bujdokolnak
úri szolgák, úri cselédek.
Imádkoznak, sóhajtanak még
szegények.

Cigányzene száll a nyomukba,
mirtusz-csokor és pipafüst még
belengi kárhozott fejüknek
ezüstjét.

Az asztaluknál mások ülnek,
övék az emlék és a semmi.
Így tér a tékoz ivadék ma
pihenni.

Tán bírta volna még tovább is,
de egy halálosat kiáltott,
s azzal bukott, szépen, mi szép volt,
az áldott.

Most harminckét éves vagyok

Most harminckét éves vagyok.

Nyár van.

Lehet, hogy tán ez, amire
vártam.

Egészséges bronzarcomat
aranyfényel veri a nap,
és lassan
megyek fehér ruhában a
lugasban.

Pipámba sárgálló dohány,
a füstje kékes, halovány.

A fák alatt egy kerti széken
alszik szelíden feleségem.

A küszöbön fiam. A szeme kék láng,
nagy szőke fej.

Álmos, puha száján csiklandva csorran
a lanyha tej.

Vad délután, a föld parázsló.

Részeg-virágok és darázs-szó.

Ha haldoklom, ezt suttogom.

Nyár volt.

Jaj, a boldogság máshová
pártolt.

Egészséges bronzarcomat
aranyfényel verte a nap,
és lassan
mentem fehér ruhában a
lugasban.

Pipámba sárgálló dohány,
a füstje kék volt, halovány.

A fák alatt egy kerti széken
aludt szelíden feleségem.

A küszöbön fiam. A szeme kék láng.

Nagy szőke fej.

Álmos, puha száján csiklandva csorrant
a lanyha tej.

Vad délután volt és parázsló.
Részeg-virágok és darázs-szó.

Én feleségem, jó és drága-drága

Én feleségem, jó és drága-drága,
eddig neked dalt alig-alig írtam,
mert nem bíztam tintában és papírban,
s félttem, hogy elhull a szavak virága.
Nem is vittelek tornyos frizurával
fényes parkettre, kart-a-karba-öltve,
ki csöndesen jöttél hozzám, e földre,
sok fogcsikorgatáson, könnyön által.
Külvárosokban jártunk, bús ebek közt,
mikor az ősz nyugalmas, tiszta, síma
mosollyal vérzett – áldott heroina -
sírtunk a ködben, mélypiros sebek közt.
Mit tudta a kultúr, fekélyes, úri
népség, mi vagy te, s az a rongy, ki fennen
hordozza a fejét a bálteremben,
karján egy gyémánt-fülű, buta húri.
Én nem hiszek a nőbe. Nem a kézbe,
mely ad-vesz, a szájba – kis piros ajtó,
most nevető, most bánatos-sóhajtó -
a karba, amely integet igézve:
de hittem a te két jó-jó szemedben,
a két szemed mélyén horgonyt vetettem,
én mindig a lélekbe-szembe hittem,
most is hiszek, megálltam, várok itten.
Nekem a jóság, a jó szerelem vagy,
az életemmel járkálsz, ha velem vagy,
de ha távol vagy, olyan szomorú vagy,
akkor nekem a szenvedés, a bú vagy.
Most is megmozdul e polgári otthon,
olyan bitang már a költő kabátja,
éjjel két nyomorék-karját kitarja,
s feléd ölel ő is – szegény – busongón.
Mert tett engem az élet hősi-vaddá,
adott nekem aranyat, mirrhát, lázat,
volt kenyerem a gőg meg az alázat,
de csak te tettél krisztusi lovaggá,

ki köntösét is megfelel azzal,
akit szeret. Érted téptem le álcám.
A fájdalmat hoztad szépívű tálcán,
a szegénységet, kinccsel és vigasszal.
Világok lázát mérik most a népek -
s én egy higany-pont rebbenését várom,
37,2... vagy 37,3...?
s a pesti utcán is remegve lépek.
Remegve nézek innen messze, hátra,
oda, hol hóban ível föl a Tátra
s betegek fekszenek, lágyan merengve
szájukban hőmérővel, téli csendbe.

Most az álom vizébe gázolok

Most az álom vizébe gázolok.
A mellemig ér. Aztán egyre feljebb.
Már államat és szájamat veri.
Azonnal ellep.

Hajnal, éjfél közt ocsúdva mély sötétbe fölriadtam

Hajnal, éjfél közt ocsúdva mély sötétbe fölriadtam,
s az ablakból kihajolva bámultam, két óra tájt.
Mind aludtak, langyos éj volt, nesztelen, halotti-csönd
és a gáz arany dzsidával silbakolt az útakon.
A másik ház emeletjén szemben vélem egy ebédlő,
az ablakja tárva-nyitva, halkan ég a villanya.
Végzetetlen, érthetetlen áll a kép az éjszakában,
mint üres és furcsa színpad, a szereplők nyugszanak.
A pohárszék hosszú árnya mozdulatlan nyúl a falra,
a márványlapon darab sajt és fölötte sajtharang.
A falon szorgalmasan jár egy polgári ingaóra,
sétálója sárgarézből és egész hozzám ketyeg.
Arra gondolok, kik élnek itt, akiknek házi titkát
egy szorongó éji órán mindörökre ellopom.
S megriadva kémlélődöm, mért e zajgás, mért e fájás,
hogy a szám se tud beszélni s száj helyett beszél a szív.
Volt nekünk is sajtharangunk és volt kedves ingaóránk
mely szelíden járt az éjben, míg aludtunk, gyermekek.
Most, álomtalan kesergő, nézem ezt a titkos órát,
itt a hangtalan magányba, hálóingbe hallgatom,
és azon jár álmos elmém, hogy a föld száguld az űrben
óriás, zúgó robajjal mind ijedve vágatunk,
én, ki nézem, az, ki alszik, sajtharang és ingaóra,
s reszketek, hogy életünk csak negyven, ötven, hatvan év.

Milyen közeli most a nyári ég

Milyen közeli most a nyári ég
s ily messzi-kék
alatta az alvó, beteg vidék.
A csillagos ég – fényes sírlepel -
reád lehel,
s a mindenséget kézzel éred el.
Csak ússz az éjbe, tündökölve ússz,
jó, égi túszt,
ó messzeség örültje, Sziriusz.
Mit hallasz itt? Az álmodat hallod itt,
a halmokig
halkan motoz, az éjjel álmodik.
Egy távol mozdony hortyog valahol,
mert áll a tor,
vértől zabáltan lassan zakatol.
Az ablakok lehunyják a szemük,
csönd mindenütt,
A toronyóra zengőn egyet üt.
De fölviláglik a mély éjszaka,
kigyullad a
kis patikának kormos ablaka.
Egy gyógyszerészlány – hadi, fiatal -
fölkel hamar,
márványcsészébe álomport kavar.
Az élet és a felleg eluszik,
olyan bús itt.
Élő, halott egyformán aluszik.
Egyszerre a kis utcák dörögnek.
Egy szörnyeteg?
Nem, vas, halál, szíj. Éji őrménét.
Elhangzik a dobaja. Semmi más.
Egy surranás.
Most két erős, gyors puskadurranás.
Aszfaltra rogy egy bús, bitang legény.
Fáradt szegény.
Csókolja a földet. Egy szökevény.

Körötte senki. A vidék kiholt.
Nem is sikolt.
Ki volt az anyja, istenem, ki volt?
A haj dús, még minden szála ép.
A szája szép
s harminckét foga büszke, drága ék.
Sápadt fejéből csörgedez a vér -
ki tudja, mér? -
bámulja őt a vén Göncölszekér.

Ó szép magyar fejek, ti drága-régik

Ó szép magyar fejek, ti drága-régik,
költők, az írás büszke bajnoki,
ifjan virágzók és ifjan-lehullók,
Ady, Csáth Géza, édes Cholnoky,
aki regés és mélyen-kék szemeddel
jártál közöttünk, kísértet gyanánt,
tébolyt keresve, s szájadon kigyúltan
égett a szesz, mint baljós, lila láng.
Vásott köpeny a válladon, s mi néztünk,
halántékod megeste kora dér.
De homlokodon láthatatlanul nyílt
a mágus-kincs, a bánat és babér.
Gangesz sem oly szent, mint a Duna tája,
hol él a régi, fáradt, hősi faj,
s csodát teremt és megrepedt szivéből
még-még kiszakad egy-egy ősi jaj.
Áldott legyen az, aki átkozott itt
s gúny és tövis nő a pora felett.
Amerre jártak ők, ott a titok volt
és a Kelet, a százszor szent Kelet.

Úgy nézem a te arcodat, mint egy ős- régi rúnát

Úgy nézem a te arcodat, mint egy ős-régi rúnát,
ó ismeretlen közbaka e kóbor villamosban,
és olvasom a szenvedést, melyet e háborún át,
titkos karcokkal véstek rá s megdermedt rajta mostan.
Mert minden itt van, ami volt – csak győzd lajstromra venni -
tizennégyből a könny, a vér, tizenötből a hangzó
halálüvöltés és roham, tizenhatból a jajszó,
tizenhétből egy csúcshurut, tizennyolcból a semmi.
Ember, testvér, apánk, fiunk, öcsénk, bátyánk, te bálvány,
oly mély vagy immár, hogy a nép elhúzódik előled,
a végtelent sejdíti meg és ijedez tetőled,
amint lecsuklik a fejed, halott közönnyel, árván.
A föld, a tompa föld ilyen. Már egy hegycsúcs az orrod,
amely az arcok völgyein szökell, magasba törve,
két mély mocsár a két szemed, és elhagyott, beomlott,
ijesztő, néma kút a szád, szájad fekete gödre.

A nagyvárosban éltem, hol a börzék

A nagyvárosban éltem, hol a börzék
délajt, mikor magasba hág a nap,
üvöltenek, és mint megannyi torzkép,
az ember-arcok görcsbe ránganak.
Középkorban, fényén egy régi délnek,
szólt a harang, letérdelt a paraszt,
ők így imádkoznak, kik mostan élnek,
csak pénzt kiáltva, és mohó panaszt,
ijedt számokkal istenről vitáznak,
az új istenről, "adnak", egyre "vesznek",
hódolnak az aranynak és a láznak,
magasba szállnak és a mélybe vesznek.
Kezük, mint azoké, kik vízbe buknak
és a tengerben egymást fojtogatják,
kéken sötétlik ere homlokuknak,
nem ismeri itt a fiú az atyját.
Mit tudják ők, hogy hol van ama méhes,
amelyre most a déli csönd alászáll,
mind telhetetlen, részeg, beteg, éhes,
a pénz ura a császár és a császár.
Jaj, nem lehet azt soha kőre róni,
mit szenvedünk, kik építjük ma nyúlánk,
egekbe vágyó, óriási gúlánk,
bár meg se látják e kor Fáraói.
Én is szolgállok, mint a többi árva,
a láznak és aranynak, kósza lélek,
irgalmat esdek, a karom kitárva,
s alázatos vagyok, mivelhogy élek.
Harminckét éve járok hőbe-hóba,
s az életemnek kedve már hunyóba,
szeretnék el-kivándorolni innen,
hogy még lehetne az életbe hinnem.
Egy asszonnyal, egy kétéves gyerekekkel,
mennék az országúton, vándoreMBER.
El innen, el-el, messze, édes álom,
és élni kissé, nem ily eltiportan,

két kedvesem elül egy kis számaron,
s én kampós bottal, lenn az úti porban.

A kalauz

A kalauz.

Ha este fáradt
s már nincsenek sokan a kocsiban,
leül a padra, míg a villamos fut
a téli fák közt gyorsan és vigan.
Bámul a földre ingó otthonában,
az életére gondol tán, lyukas
emlékeit csörgetve a kezében,
s olyan, mint egy ember, mint egy utas.

Ásítok és csak bámulom

Ásítok és csak bámulom,
a szájam, mely mint a gödör,
mély és sötét, és érezem,
hogy most a semmiség gyötör.
Én várom itten a halált,
s unatkozom, hogy mégse jő,
mint mikor késik a vonat
és csöpörög a híg eső.
Ó unalom, mely céltalan
bölcsőm, koporsóm közt ivel.
Az élet az nagyon rövid
de, jaj, oly lassan múlik el.

Kik élnek itt a dolgozószobámban?

Kik élnek itt a dolgozószobámban?

Az ingaóra, mely siet serény
útján tovább, a telefon, a lámpa,
a szivarom, a tűz, a fény. Meg én.

Ma hold van

Ma hold van.

Az éhes kutyák csaholnak.

Az árnyakat, a levegőt ugatják.

Most leharapják, hallod-e, a holdat.

Csámcsogva rágják az ég sárga sajtját.

Fölébredek

Fölébredek,
s a tűzfalon
a fényedet
oly elhalón
veted, hogy ott
alig tenyész,
csak rárogyott,
mint a penész,
vagy mint hinár
beteg tavon,
csúf, vízi sár,
teng hallgatón,
vágyam pedig
létrán rohan,
emelkedik,
oly boldogan,
oly reszketőn,
mint babonás
toronytetőn
a nyavalyás.
Mász botorul
magasba fönt,
s eléd borul,
te csorba gömb,
ott csöndesen
széjjeltekint,
és nézi lenn
a földjeink,
a kincseket,
a rabon a
bilincseket,
a gabona
rendjét, amint
inog tovább,
halottjaink
aranyfogát,

égő-pirost,
mi égszinű,
hó papirost,
mi kékszinű,
a színt alant,
mi megfakul,
a vont aranyt,
mi megvakul,
lidérceket
és üstöket
és érceket,
ezüstöket,
titkos göreb
művészetét,
háromszögek
bűvészetét,
krétás-fehér
váz-arcokat,
s ágyban ledér,
jó harcokat.
De mért e csönd?
Ah iszonyú.
Még légy se döng,
nem rág a szű.
Kisértetes
körül az éj:
nincs semmi nesz,
az álma mély.
Hol elhajolt
lenn a palánk,
úgy leng a hold,
mint lámpaláng,
s oly keserű,
fagyos-kopár,
akár a fű
közt a bogár.
A kert falán
lobbadva ég,
meghalt talán
mindenki rég.
Nincs senki se,

ki itten él,
a csönd szive,
megállt a szél.
Csak én, csak én,
virrasztalak,
te sanda fény,
rozsdás salak,
mint az, aki
sírból kikél,
bolyongani
hant szélénél,
bús jaj-sziget,
el-nem-fogyó,
fanyar, hideg,
mérgecs boggyó,
te édes és
lány, szörnyű te,
kétségbesés
zöld könnyűje,
tolvaj-hívó
mécs, régi pénz,
kancsal biró,
ki félrenéz,
megbolygató,
aszott parázs,
tündér hajó,
kalóz varázs,
te holt világ,
sírhalmi érc,
vak holdvilág,
mely alig égsz,
s elhíteted,
mi nem-való,
az életet,
bűvös csaló,
hogyan van egy út,
mit hinni kell,
s a bűt, a bűt,
azt vinni kell,
hogyan süt a láng
és hűt a hó,

s alvó gyanánt
heverni jó,
hogy fáj a kés,
gyógyít az ajk,
s a szenvedés
még felsohajt,
hogy szétfolyón
ring a kaosz,
és e golyón
hús lázadoz,
mely porból jön
és porba tér,
és hull a könny
és hull a vér.
Most zúgni kezd
ütőerem,
s a szörnyű neszt
alig merem
számlálni már -
százhuszra hág -
és a sivár,
holt éjszakát
bedöngi, mint
a tűzharang,
mond tompa kint,
vigasztalant.
Vajákosod,
hörgök feléd,
én átkozott
bonc és cseléd,
őrült dalom
ordítom itt,
a fájdalom
feléd vonít,
a régi bú,
a régi baj,
a bús, hiú,
emberi jaj,
s míg a romon
tüzed ragyog

azt álmodom,
hogy még vagyok.

Hatalmas ősz

Hatalmas ősz.
Reám leheltél, s érzem, egyre érzem,
hogy nagyra nősz.
Te jó, te nagy,
ami akartam lenni, régen, egykor,
most az te vagy.
Igaz, egész,
mely önnön-magát bátran koronázza
s az éjbe néz.
Azt hittem én,
gőgös és hervadó virág leszek csak,
szép és szegény.
Bús szemű bölcs
itt állok, ember, karomon a gyermek,
a lány gyümölcs.
A kar, a kar,
egy ember ága, lombos és gyümölcsös,
mit is akar?
A sors vagyok,
a méz, a tűz, a könny, a szív, az élet.
Mondd, ki nagyobb?
Vágytam vakon,
és ami vágyam itt-ott megmaradt még,
eléd rakom.
Arany-idő,
vigasztaló, mosollyal szomorító,
kibékítő.
Hatalmas ősz.
Reám leheltél, s érzem, egyre érzem,
hogy nagyra nősz.

Úgy írom néked, kisfiam, e verset

Úgy írom néked, kisfiam, e verset,
míg életemnek asszú fája korhad,
minden nap egy sort, lassan és szelíden,
hogy nemesítsen a rímes gyakorlat.
Halkabbra vált már a szívem verése,
a vérem néha pezsgett, de lehülten,
s ha futni kellett volna a futókkal,
egy utcapadra csüggeteg leültem.
Egy képet akarok tenéked adni,
olyant, mely nékem kiskoromba tetszett,
hogy életünk, melyet ma könnyel élünk,
úgy hasson rád, mint egy ódon fametszet.
A háború kalandor üstökössét
rajzolgatom a vígasztalan égen,
te egykor rátekintesz majd e képre,
s ámulva szólsz, rég lehetett, de régen.
Mert mostan éltél. A magyar ígére
alig nyitottad gyöngye, drága szádat,
tejről beszéltél, mézről és anyádról,
s csizmák tiporták ártatlan hazádat.
Jaj, kismagyar. Te bénák közt tipegtél
a jodoform és karbol illatában,
mankókkal játszottál budai kertben,
s szegény rokkantak néztek haloványan.
Akik ma éltek, azok porba rogytak,
a krisztusi-szelídek nem beszéltek.
Akik ma sírtak, száraz szemmel álltak,
s ájult szavakat mondtak el a szélnek.
Aggastyán sem tud szólni így a múlttól,
se pókhálós könyv, mely bölcs és hideg lesz.
Figyelj reánk, akik ma vérben állunk,
hajolj hozzánk, a ma-verő szivekhez.
Aranyt neked, aranyt, tömjént és mirrhát,
a kisdednek, a dacosan nővőnek,
ki fölkanyarodsz új koroknak ormán,
aranyt tenéked s az arany jövőnek.

Legyen tiéd a föld, mit megtagadtam,
az ősi birtok szálljon reád újra,
az ember álma, az erő, a minden,
a föld, a föld, a szent föld hallelujja.
Én, éhenkórász, rímelő apostol,
a mélyből a magasba epedek fel,
és látlak téged, biztosan, a földön,
fehér villába, hófehér ebekkel.
Vagy gépkocsiban, autó-szemüveggel,
mintha az egész világ ura volnál,
vagy erkélyen, az ordító tömegben,
párnás ajtók mögött, a telefontól.
Mikor e látnok verset befejeztem,
az áprilisi szél borzolta lanyhán
a bokrokat, s nehéz-sötét sohajjal
nézett anyád reád a kisverandán.
Még nem csüggedt le az idők özönje,
és egyre nőtt az ár és nőtt az átok,
s mint járvány-cédulák halotti házon,
rikítottak a bús, skárlát plakátok.
Most tudd meg ezt és tudd meg, merre mentek
testvéreid, az emberek, szegények.
De azt parancsolom neked utólszor,
halál helyett kiáltsd ujjongva, élet.
Mi elveszünk mind. Én is cihelődöm
és csomagolom csöndesen a ládám.
De te maradj itt és beszélj helyettem,
kit embernek neveztelek, kis Ádám.

Nem félek a haláltól, mert tudom mi

Nem félek a haláltól, mert tudom mi.
Olyan, akár a többi földi holmi.
Nem nagyszerű hullás, mint egykoron,
csak por és por és por, az én porom.
Most már te vagy az én félelmem, élet.
Édes fiam, mivel int a szavad,
hogy itt maradjak jó soká tevéled,
és a halállal szólnom nem szabad,
csupán tusázni, foggal és körömmel,
és támogatni mindig a karod,
megkeserülten, elvásott örömmel
őrvöngve élni, élni akarok.
Mert az árvának szomorú a sorsa.
A téli délbe piszkos abroszán
búsan gurul el asztalán a morzsa,
és vérszegény, kis arca halovány.
Vár a sarokba, fölsohajt aléltan,
ingecskéjébe nyiszlett a nyaka,
benn a gyerekszobába régi kép van,
törött keretbe a halott apa,
ki látta őt hajdanta, kiskorában,
és nézi pusztulását hidegen,
hogy ültetik hátrább az iskolában
és símogatja a sok idegen.
Jön egy rokon, cukrot hoz néki olykor,
vagy egy ajándékkönyvet odatesz.
De elfelejtik. Ő kiáll a sorból,
és azt se tudják később, hova lesz.
Jaj az árváknak. A lányt leszakasztják
zsiros zshiványok, s nincs előtte út.
És a hétéves férfi-kisfiút
irtózatossá pribékek fölakasztják.

Múlt este kissé lehajoltam

Múlt este kissé lehajoltam,
s feleségem azt mondta halkán,
őszülsz, fiam.
Tompán a lámpafénybe néztem,
aztán zavartan füttyürészttem,
búsan-vigan.
Mint a hold-udvar őszi éjen,
olyan volt most a lámpa nékem,
oly hallgatag.
Ádám fiunk már álmodott rég,
s én mintha messze-messze volnék,
a föld alatt.
Az ablakokat mind bezártam,
s úgy ültem a budai házban,
mint aki fél.
Eszem azon járt, ama tincsen,
zörgette a szél a kilincsem,
az ősz, a szél.
Egy ember járt itt, csúnya ember,
szakáll a kender, a november,
jaj istenem.
Én láttam őt, mint apró-cseprő,
söpör-söpör, kezébe seprő,
jól ismerem.
A kapudat hiába zárod,
hiába bújsz, fejedre károg,
s oly rút e dal.
Nevetni nem hagy, sírni sem hagy,
azt dudorássza egyre, nem vagy
már fiatal.

Annyi ábrándtól remegett a lelkem

Annyi ábrándtól remegett a lelkem,
annyi könnyű nő mosolyát imádtam,
most egy dalt neked, ki az éjek éjén
vélem aludtál.

Hitvesem, dajkám, szerető cselédem,
élettől nehéz, viselős a bűtől,
régi álmoktól komoly-ízű, furcsa,
mint a bor és tej.

Mert az életé a te ízed. Egy vagy
titkaimmal is, ki tudod a percet,
melyben angyal száll le kopott szobámba,
s rezzen a hárfám.

Sírva élő és mosolyogva játszó,
szörnyű színpadon suhanó színésznő,
mily szerep volt az, hogy a földre rogytunk
és a torokgyík
fojtogatta már csecsemő-fiunkat,
lázmérő ingott ideges kezünkben,
s összeforradtunk, keserű kötéssel,
egyet akarva.

Jaj, ki zeng rólad? Szemem ím körülnéz,
kisszerűen jársz a szegény lakásban,
látlak a konyhán, szomorú sziveddel
ülni szerényen.

Tűvel, ollóval, kopogó gyűszűvel,
összeszúrt ujjal, gyerek-inget öltve,
gombok-gondok közt, mosolyogni némán
arra, mi elment.

Arra, ami már sohasem nevet rád,
s arra, ami jó, az iszonytatóra.

Ámde én, költő, az időre dörgök,
hogy ne rohanjon,
s úgy láttatlak itt, a kigyúlt egekben,
klasszikus szóval, valamint a régi,
örkődő anyát, szigorú szemöldökkel,
bús koszorúval,

aki áldottan megy előre árnyak
és kígyók között, a gyerek a karján,
fölszegett fővel, hihetetlen úton,
nagyszerű hittel.

Most elbeszélem azt a hónapot

Most elbeszélem azt a hónapot,
mikor torokgyíkban feküdt fiam,
s hosszú kaszárnyák, házfalak között
az őszi éjben mentem orvosért.

A többi ember rám meredt az utcán,
nem tudva, mért futok, mint a veszett eb
a híg csatákban.

Ó, isméred-e
azt a szorongó, szörnyű életet,
mely lomha medrén hömpölyög közönnel,
a kocsikat, a víg csilingelést,
a boltokat, a kávéházi zajt,
a kacagókat, és a fecsegőket,
akik szivarral sétaútra mennek,
s az ablakokban a meleg derengést,
amely aranyat szítál az estebédre?
Csupán te futsz versenyt – tovább – a lázzal,
hogy el ne késs, mert vágdat a halál,
s vágdatni kell tenéked is.

Szegény,
hogy ráaléltál végül a kilincsre,
ahol az orvos volt, s megáhitottad
nyugodt szobáját és az esti békét,
komor szakállát és okos fejét,
ámulva, hogy egy másik ember ő
és nem te vagy.

Otthon pedig eközben
házunkra szállt a Rém. Egész szokottan,
majdnem barátin kuksolt a szobában,
sötét talárjában, piros szemével
a kisfiam ágyára ült. Kezét
kezébe vette, halkan a fülébe
súgott néhány szót, melytől összeborzadt,
térdére tette és ringatta lágyan,
mint a tulajdon, édes gyermekét.

A doktor a betegszobába ment,
hol lámpaláng volt, tikkadó meleg
s langyos pityergés. Ő lázas kis arcát
felénk emelte, mintha mélybe volna,
egy kútba, s onnan nézne föl reánk.
Majd sírt, a fénytől és a félelemtől.
Fehér fogán ezüst kanálka koccant,
torkába néztek. Hosszú-hosszú csönd volt.
Vártunk, sötéten.

Istenem.

Reménység.

Szüntelenül dajkáltam ezt a szót,
mint a bolond. Jártam le-föl ijedten
a könnyeim közt, és az éjbe néztem.
De már a ház nem volt a régi többé.
Vak székek és sohajtó asztalok,
síró kilincsek és sötét-nagy ajtók
csak hánykolódtak s nem pihentek el,
mint máskor, amikor leszállt az éj.
Kis homlokán meg lüktetett a láz,
hogy megtapintottam, vadul dübörgött,
akár a gyorsvonal, szilaj erővel
ragadta édesem az ismeretlen
partokra és a ferde-furcsa tájra,
melyet én is láttam gyerekkoromban,
torz éjszakáimon.

De virradatkor

ott álltam a kórházban, várakozva,
hogy mit hoz a jövő. Fehér köpenyben
egy orvos a górcső fölé hajolt,
s hosszan figyelt, morcolva a szemét.
Én meg remegve szívemet figyeltem,
és láttam önmagam a földgolyón,
magamba rogyva és kétségbeesve,
mert végtelen és hosszú az a perc,
amelybe fordul a sötét kerék.
Az egyszeregyét mondtam olaszul
és angolul néhány virág nevét,
szájam haraptam, hogy a fájdalom
enyhítse azt, mi fáj, s az ablakok
rácsát megolvastam figyelmesen,

minthogyha attól függne élete,
hogy el ne vétsem. Akkor azt kívántam,
hogy lássam a valót, majd, hogy ne lássam.
Jaj, doktor úr, fordítsa föl a kártyát,
mutassa meg, én kissé nagyba játszom,
de mit törődik véle, mondja ki.
Legyen kedves s mégis legyen igaz,
kérem, nekem igazságot hazudjon,
s valljon hazugságot, mely mégis áll.
Ő erre feltekintett, egyszerűen,
és mint ki látta, amiről beszél,
kimondta.

Végre elröpült a szó,
s vittem magammal. Az úton loholtam,
hol annyi arc volt, annyi-annyi sors,
s én egyedül, mint árva remete.
Ki értené, ha fölkiáltanék,
vagy porba hullnék? Volna itt egy ember,
testvér, ki rám hajolna könnyesen?
Csak mentem és a mocskos ősz sötét
párázatán idéztem a tavaszt,
az áprilist, mikor világra jött
s felém ölelt kis, röpködő kezével,
és kék szemét bandzsítva rám nyitotta.
Hogy építettem ezt az életet.
Minden nap egy piciny követ. De most
megváltozott – egyszerre – az egész,
és évekig megszokni sem lehetne,
mit perc alatt kellett megérteni.
Bódulva, fulladozva, mint iszákos
korcsmába tér, játékosboltba mentem,
s bámultam ott a tarka holmikat.
Az ócska gyáriárú szívemig fáj,
amint figyeltem furcsa zagyvaságát,
bajszos huszárt, kis tengerészt, bohócot,
négert, vasutat, gépkocsit, hajót,
nagy életünk tündéres, csöppnyi mását,
mely – itt s amott – örökre céltalan.
Mivége van az ember és a bábú,
bajszos huszár és tengerész, bohóc,
néger, vasút és gépkocsi, hajó,

ki tudja azt megmondani nekünk?
Még a fabáb is összeborzadok,
kaján vigyorral fintorog felém,
hogy kérdezem, és a kereskedő
ámulva sürget, melyiket veszem?
Azóta nem volt se reggel, se este,
se dél, se délután, csak egy idő volt:
a nagy virrasztás. Fényes, tiszta délben
megtébolyultan ég a lámpa is,
s az óra áll, vagy össze-vissza üt.
Ő meg hever a vánkosok dagályán,
és úgy tekint a megszokott szobára,
melyet nem ismer, mert tüzes szalag
veszi körül az ablakot, falat,
és néha a szekrény röpülni kezd,
hullámszik a megbolygatott tükör,
az asztal egyik lábát emelinti,
s az öblös és zöld kályha a sarokban
lassan megindul, mint az elefánt.
Mért sírsz olyan nagyon halkan fiam?
Jobb lenne nékem, bár kiáltanál,
de oly szelíden pillantasz reám,
mintegy kérdezve: ezt adod nekem?
Ezt a nyilallást, ezt az émelyítő,
forró zavart, ezt a balog rebengést
a láz piros párnáin, én szülöm,
ezt a fanyar és fekete gyümölcsöt,
melyet a többiek úgy hívnak, élet?
Még csak nem is vádaskodol velem,
és félrefordulsz, mint aki csalódott,
vén bölcsességgel, látva, hogy magad vagy,
mint az apád, aki nem óriás,
és nem segíthet ő se már terajtad.
Mert csak hazudtunk, hogy veled megyünk,
de egy tapodtat sem tehet a lábunk,
az úton, ahol most te tébolyogsz.
Tudván-tudod ezt. Látom arcodon.
Vigasztalásom eltolod fanyalgón,
s társalkodol a láthatatlan Úrral,
ki mint egyenlő néz szemedbe most,
mint egy emberre, mint akárki másra.

Így ér a reggel. Ó, micsoda reggel.
A lompos éj után. Oly ismeretlen,
hogy félni kezdek. Ezt még sose láttam,
akkor se, hogyha hajnali vonathoz
keltem, vagy hogyha dolgoztam virradtig,
s gyulladt szememmel bámultam, hogy ödöng
néhány alak a sete-suta utcán.
Milyen reménytelen, sötét november
a fellegek s a kancsal csillagok közt,
köd és nyirok, nem-látható eső,
híg nyálka minden és hideg lucsok,
éles torokfájás. Az ég köhög.
Az is beteg.

Jaj istenem, mi lesz,
ha mostan újra kezdődik a tegnap,
és majd unottan, sírva viszolyog,
ellökve a findzsát, a jó tejet,
mely a beteg kisgyermeknek barátja?
Könnyű, fehér árnyként az ápolónő,
az ágya mellett ül, s az anyja is,
komor szemölddel, régimódi arccal,
s szemlélik őt, amint vizes ruhákban
forrón piheg, mintegy sietve alszik,
nehéz zihálással. De majd fölébred,
iramlik a lázmérőn a higany,
s oly dolgot mond, amelyre nem tudunk
felelni, csak a fénybe tartjuk és
egymásra nézünk. Már a rosszat is
úgy elfogadnánk, mint ami mienk,
csak megmaradna és ne lenne rosszabb,
csak változás ne jönne, az a vad
és gyors, amely a földre ver le minket,
s torkunkra fojtja a bomlott sikolyt.
Mert láttam én a gyermek-temetőket,
hol törpe sírok rendre púpozódnak -
kis csúnya játékok – s ez áll a fején
"élt három évet..." Zöld gyíkok rohantak
a hantokon, részeg legyek zsebongtak,
veréb csiripelt, és csak ők aludtak,
álomszuszék lányok, fiúk a földben,
oly csöndesen, mint nyolcvanéves aggok,

és oly kitartón. Hogyha ez a törvény,
akkor hamúvá válik ételem,
és a borom is savanyú ecetté,
s megvádolom a közönyös eget.
Én a szivemben életet neveltem,
s úgy láttam őt is, mint örök hegyet,
vagy a napot, a halhatatlan-égőt.
De most a lecke megtanít örökre,
s bármerre fordul életem sora,
eltörte a torkomban a kacajt,
mely mint repedt harang, sikoltani
fog, hogyha kedvem a magasba hág,
s a szájamon oly bölcs lesz a mosoly,
mint a sírás.

Egy percre elmegyek,
s viszem magammal a betegszobát,
a fülletleg légekört, a jajkiáltást.
Ki rám tekint, meglátja a jegyet,
és szánva tisztelettel, elkerül.
Nincs is sehol számomra nyugalom,
és vágyom újra a borúba már,
hol mardosás van, rettegő vigyázás,
s hogy visszatérek, messziről figyel
szegény szemem a fájó-régi házra,
hogy nincs-e nyitva egyik ablaka,
valami baljós jellel, mintha ottan
fölfordulás lakozna és iszony,
és kiáltanak: "Kanalat! Vízet!
Vízet hamar!" De nem, az utca csöndes.
Az anyja áll nyugodtan ágya mellett,
orvosságot tart reszkető keze.
Ha nő a láza, csak beszél, beszél,
emlékezik aprócska életére,
hogy egyszer a ligetbe járt velem,
s a szél lefújta hirtelen kalapját,
vagy hogy üveggyűrűje elveszett,
és nem került meg többé sohasem.
Egy hároméves élet roncsai.
Csöpp, kandi emlékek. Kiönti őket
a paplanára, s nézi csöndesen.

Hosszú napok és hosszú-hosszu éjek,
hosszú hetek gyötrődve múltak el.
Reménytelen léptem be a szobába,
s reménytelen jöttem ki újlag.
A kisverandán sírt az anyja és
dajkája, én pedig a könnyeim
torkomban nyeltem, hogy ne lássa senki,
s csak félszememmel néztem őreá,
mert vágytam őt meglátni, s mégse mertem.
Ott künn az élet ment tovább az útján.
Az ablakunkkal szemben zongoráztak,
két gyertya közt egy kisleány dalolt,
s ingatta hátravetve a fejét.
Egy délután meg leesett a hó,
szétbontogatta vattaszőnyegét,
olyan idilli volt s karácsonyi,
a dombokon szánkázni kezdtek el.
Sivalkodó örömmel szállt a szán,
piros fiúkkal, akik integettek,
prémes kabátban, hógolyó röpült
s szikrázva porzott a vidám napon.
És a szobánkba elhatott a harsány,
pogány zsvaj. Döbbenve fölfigyeltünk.
Ő is figyelt. Kissé fölült az ágyban,
emelve vézna sápatag fejét,
aztán a vánkosára visszadőlt,
tűrő, öreg mosollyal, mint ki tudja,
hogy elrohan az élet és kacag.
Majd jött a gyógyulás. Arany-ruhában,
sebes, szelíd szárnyon, oly hirtelen,
hogy még örülni sem maradt időnk.
Hajnal felé egyszerre enni kért,
hozták neki a lanyha borlevest,
és piskótát aprítgatott belé.
Halványka volt. De tiszta a szeme,
s oly biztatóan-hűs a homloka,
mint kályha, hogyha végre hűlni kezd.
A házba többé nem fülelt a Rém,
ki fölborított széket, ágyat, asztalt,
éreztek újra, hogy magunk vagyunk.
A bútorok aludtak a homályban,

s édesdeden aludt a dajka is.
Én meg leültem csöndesen a székre,
akár az utas, aki messziről jön,
kicsit lehúnytam elgyötört szemem.
De nem pihentem. Egy maró szivart
kerestem, égetőt és keserűt,
s olyan mohón szívtam, hogy a parázs
pörkölte szájamat és orromat.
Mert most nyilalt belém a vad öröm,
a végtelen, mit a halál fogant,
és láttam őt, ki újra az enyém,
megszülte nékem az örök csoda.
Az életem hevert megint előttem,
és mámoros, tört szavakat dadogtam,
úgy boldogoltam ottan önmagam,
hogy nem kell eztán úgy szeretnem őt,
fájásig és az ér-megpattanásig,
csak mint a vérem és a gyermekem,
és élni, újra élni, élni, élni.
Aztán pihenni, és jóllakni, enni,
majd inni bort, rumot, vörös rumot,
könnyezni is tán a veszély letűntén,
álszent könnyekkel, és imát susogni,
megáldani a biztos tudományt
és a kezet, amely reá vigyázott,
himnuszt jajgatni, vígságot riadni,
s végül lerogyva, láztól elcsigázva,
megrészegülten és egész betelten,
kimondhatatlan, állati örömmel
üvölteni.

Kísérem a fiam az iskolába

Kísérem a fiam az iskolába.
Zöld-ablakos, fehér házacska szent
békével ül a hegyoldalba fent,
az ősz arannyal lengő friss porába.
De hallod ezt? Milyen visongó, kába,
vad indián-zaj bús hahója reng?
Mint egy kaszárnya, vagy egy parlament.
Te is ide kerültél, mindhiába.
Jaj, apró emberek, kis gyilkosok.
Egyik se rosszabb és egyik se jobb.
Bizony mondom, testvére vagy ezeknek.
Még fejedem botorkál a kezem,
de elbocsátalak s úgy érzem,
hogy a tigrisek ketrecébe vetlek.

Kávével és kacajjal jó a reggel

Kávével és kacajjal jó
a reggel.

Hancúrozzunk, fiam, a sok
gyerekekkel.

Szájunkon ott az álom csókja még,
de hívogat a hópehely, a jég,
rohanni könyvvel, ungon-berken által,
röpülni régi szárnyas korcsolyákkal,
csiklandó mellel szívni föl

a vad

fagyot, tiporni az ifjú
havat.

Hahó, előre, föl a gyermek-éig,
szállj énvelem.

Új másikom, ki régit visszabűvölsz,
kis reggelem.

Jer, hadd köszönjem néked, hogy enyém még
az élet,
mert folytatódik és minden megújul
tevéled.

Légy áldott, régi hely

Légy áldott, régi hely,
légy áldott, régi ház,
légy áldott, régi tej,
légy áldott, régi láz.
Légy áldott, régi zaj,
légy áldott, régi csend,
mely mint egy messzi jaj,
álmomba visszacseng.
Légy áldott, régi hó,
légy áldott, régi hő,
te szívemet nyitó,
te lelkelem építő.
Légy áldott, régi bor,
légy áldott, régi seb,
a véres és bibor
csóknál is édesebb.
Légy áldott, régi lant
új búra régi ír,
kigyúló régi hant,
kinyíló égi sír.

Itt fekszenek csodásan ők

Itt fekszenek csodásan ők,
hol annyi búza, bor van,
a véreim, az őseim
a fényes nyári porban.
Állok az ágyuk peremén
és csöndesen borongok,
hogy mit izennek énnekem
a Kosztolányi-csontok?
Ők a gyökér a mélybe lenn,
a messze nyugalomba,
de én az ág, s még mozgok itt,
mint szélben a fa lombja.
Kövér, bozontos hantjukon
lakodalmas enyészet,
holtukba halhatatlanok,
derűsek és egészek.
Nem emlékek, nem elfolyó,
halotti-tompa árnyak,
félíg-nyitott szemmel ma is
föltámadásra várnak.
Az életet dicséri mind,
s a sírjuk tőle áldott,
babért gondol a szépapám,
a szépanyám virágot.
Itt fekszenek csodásan ők,
hol annyi búza, bor van,
a véreim, az őseim
a fényes, nyári porban.

Lám, ma ujólag az álom

----- Lám, ma ujólag az álom
mély szakadékaiban jártam, barlangos ölében,
melybe magány szomorog s eltéved a benne bolyongó.
Ó, de miként kezdjem, fölcsődvá, a földi beszédet?
Régi kilincseken és szigorú kapukon kotorásztam,
rozsdá-evett záron a kezem hadonászva dörömbölt,
száz idegen küszöbön, a szobák zavaró labirintján,
és a sosem-szakadó út mentén visszasielve
vak folyosók morajos üregébe lihegve haladtam,
áporodott levegőn, fakuló lim-lom szalagában,
s csalva a titkoktól, gyerekes csökönyös akarással
mentem előre.

Sötét tereken, homokos sivatagban
és idegen patakok mellett, a halál televényén,
névtelenül magam is, mert errefelé ki sem ösmert,
csak feledés fogadott, hervadt nefelejcs-koszorúval.
Messze lehettem már. Oly messze, akár az örökre
elrohanó emlék, vagy mint a futó fiatalság.
Erre szelídebben lejtettek elém a vidékek,
hajladozott a fűszál, a göröngy gurigázva köszöntött,
kerti golyók mosolyát tükrözte a föllobogó láng.
Futva követtem az ős jeleket, s különös vezetőim
elkალაúzóltak, hova már a madár se röpülhet.
Utca nyilott ki. Szegény házacska. Fölötte falombok.
Omladozó téglák közepébe a deszkakerítés
fülletegen-terhes szagokat gőzölt ki magából,
visszaidézve diákkoromat, szívemet nehezítve.
Most sebesen kűsztam, föl, a téglahalom tetejére,
és bekukucsáltam tüstént a palánk repedésén.
Pillanatig tartott. De a szívem, az elhalaványult,
mert a virágai közt rég-porladozó nagyanyám állt.
Épp ahogy ösmertem. Figurás, lila-színű ruhában,
sárga-szívós arccal, közönyös nyugalommal, amellyen
Ázsia bűja fakult, a csodák patinája aranylott.
Zöld papagájt tartott, játszódva, öreg-merev ujján
s ferde japáni szemét rézsút a madárra emelte.

Verte a déli verő. Körülötte a régi nyaraknak
dús aratása hevert. Rendekbe kötötte a kék, ék,
búzakeresztek, idők gazdag teliségű kepéje,
ért örömből, ért szomorúságból: a kalangya.
Észre se vett, amikor bejutottam a kerti utakra,
s elhajigált labdák, karikák tetemébe botolva
megkerülém a huzós kútat, mely az ócska szivattyún
messze suhant, kacajos tavaszát pityeregve siratta.
Tarka ebünk szunnyadt, hunyorogva, a lanyha garádics
vén düledék kövein. Az idő rohanása is állott.
Bűvös erővel vont befelé a szobába zarándok
áhitatom, mely célt mutatott valahol a sötétben.
Mentem utána megint, kanyarogva, fogyó türelemmel,
s túl, a kopár folyosó végén, remegőn benyitottam.
Itten a légből kövér, guruló hahoták fakadoztak.
Régi hadastyánok poharazva pihentek az elmúlt
harcok után, a csaták szomorú diadalma szemükben
és öreges papok is, füsttől feketült fogaikkal,
ültek idilli-vigan, mélyzva a renyhe melegben,
színtelenül, kicsikét megkopva a hosszú haláltól.
És nagyapám köztük magasult. Lobogó haja lengett.
Arca sugárzott még, a szakálla, szemöldje ezüstlött,
kék szeme mély-babonás fényel ragyogott az időben,
mint matuzsálemi agg, a mulás avarában egy ősfa,
úgy tartotta fölém, kínálva szelíd terebélyét,
s én, valamint hajdan, kuporogva leültem eléje.
Nyomba reám nézett. De olyan szigorú figyelemmel,
mintha csodálná, hogy unokája a ködbe barangol
s koldusi mezbe keres vigaszt, a valótól elúzva.
Újra mesélt nekem ő.

Mély sebbel öreg koponyáján,
régi vörössipkás, a regényes idők daliája.
Cifra török piacon kanalizta, szegény, a piláfort,
ette fanyar kenyerét, hegyes és meredő mecsetek közt,
visszamerengve az ákácok suhogó levelére,
s édesapámra, ki még meg sem született. Nyomorogva,
számkivetetten járt, kocogott alacsony kalyibákon,
majd a Magas Portán dalt mondott álmos agáknak,
és a kegyes Szultán hallgatta az árva Emigránst.
Mennyi nehéz év jött. A beszélő elszomorodva
nézte lefolyt idejét, s a mesében a tengeri orkán

árnya sötétült föl, riadozva, vitorla, sirályok.
Vézna dereglye suhant. Recsegett-ropogott az alattság.
Kurjantgatva vigadt a habok keserű karavánja,
s vitte a célja felé, a pokolba, az égbe hajítva.
Ámerikába futott, menekülve a messze New-Yorkba,
mely makacsul késett a vizek dagadó magasában,
zöld viharok ködein, palaszürke egek moraján át.
Hogy zokogott aztán, amikor kikötött a hajója.
Angol szótárát szoritotta a partra kiszállva,
s szíve rokontalanul dobogott a titáni falak közt,
négerek és yankeek ihogó-vihogó seregében.
Átfájt álmaimon fájdalma, mely úgy komorult rám,
mint az az égbetörő, roppant fellegkaparó ház,
s én, ki figyeltem rá, elalélva, könnyekre fakadva
csókoltam kezeit, s a valóra riadva felültem.
Most a teám gőzöl, hogy a szenderemet tovahajtsa,
ámde kezem nem nyúl a kanálhoz. Ijedve tekintek
szerte a pesti szobán. Kinyiló szemeimbe lidércek
népe tusáz, amilyent nem lát az aludva-szorongó.
Látom alakjaimat, kik a végtelen éjbe bolyongva
feltűnedeztek a múlt raktárán, s onnan a mélyből
lesve figyelnek rám. Mit akartok a bús pihetőtől?
És mit akarsz nagyapám, ki könnyekre tanítasz, mikor alszom,
úgy hogy a párnám sír. Mi sugallat üzött ide hozzám
mély-azonos búddal, már nem-fiatal unokádhoz,
aki a régi hazát a keservek egekre csapongó
torlatain keresi, s őrjöng a vizek sivatagján,
törpe Kolumbusz? Ezt példázza komor jelenésed?
Erre figyelmeztetsz? Nem szólsz, de szívem tefeléd zeng,
s hősi szavakra gyulok, robogó ütemekbe dalollak.
Megersíratom magamat, ki ma él, siratom ivadékom,
s téged, a példaadót, siratom mi örökletes átkunk,
bús kezedet, mi hamú, szemedet, mi sötét a sötétben,
arcodat is siratom, fejedet, szivedet s a ruhádat,
foszladozó gombod, mi a síri porokba gurult már.
Annyi idő múltán, új gond közepette siratlak.
Jaj, mi az ember. — — — —

Ó ifjuság, ha hozzátok megyek

Ó ifjuság, ha hozzátok megyek,
sötét közönybe takarom a gőgöm,
s egy sarokba mélyen eltünődöm,
hogy vannak völgyek és vannak hegyek.
Az arcotok oly biztosan ragyog,
a hajatok nő burjánozva sűrűn.
Én a küszöbön lehúzó a gyűrűm,
hogy ne lássátok, mily szegény vagyok.
Mert gyűrű, lánc, pénz, óra már a kincsem,
a nagyvilágon más számomra nincsen,
a gazdag föld bőséges útjain.
Hadd üljek itt, én, koldus és tapasztalt
öreg apa, nem zavarom az asztalt.
Erős öcséim, szent-szent fiaim.

Szülőföldemnek bús határa

Szülőföldemnek bús határa, hajh,
elér-e még a bánat és sohaj?
Mert hozzád többé nem visz a vonat,
csak így emelhetem rád arcomat.
Gyermekkorom, áldott gyermekkorom,
te hontalan, hozzád kiáltozom.
Bölcsők, koporsók, temetői por
és templomok ormán az estbibor.
Kis iskolánk, amelybe a harang
oly édesen beszélt, akár a lant.
Lombok, virágok és színes kavics
a sínek mellett. Hullámos Palics.
Hold, nyári bál, rakéta, kéjes ég,
s a szélbe – karcsú lányok – jegenyék.
Szívembe húsz év gazdagsága s lágy,
édes-halálos méz: a vágy, a vágy.
Fejemre kulcsolom a két kezem,
és koravénezen rád emlékezem.
Vagyok szegény, ki semmit sem akar,
harmincnégy éves, elfáradt magyar.
S nem kérdezem, az ég ragyog-e még,
Azt sem kérdezem, hogy vagyok-e még?

Hattyú kutyám

Hattyú kutyám.

Ülj itt s vigyázz a házra,
te farkasok szelíd, fehér fia,
ős embergyűlölő, kinek a léptünk
álmatlan, éber neuraszténia.
Ne engeddd, hogy istentelen lerontsák,
mit szívből, agyból raggatott a kéz.
Hadd álmodozzon pár évig a gazdád
a körbe, mely szűk és bezárt egész.
Kik messze vannak tőlem és ígémtől,
ne jöjjenek át soha a falon.
Ott túl úgyis az utca van, az utca,
rokontalan szívemnek borzalom.
Állj a határnál, híven, régi jelkép,
igaztalan világban az igaz,
tiltó szoborként nyúlj el a küszöbre,
fajtám őrzője, bölcs, magyar kuvasz.
Most jöjj ide.

Leckét adok tenéked.

Nyisd rám ködös, rövidlátó szemed,
amelybe jószág és örök gyanú van.
Őrizd a csöndet mindenek felett.
Mard el veszetten, aki megzavarja
s a semmiségről fájón zakatol,
mert énreám még hosszú-hosszu út vár,
s munkás kezembe hittet jár a toll.
Aztán ne haragudj a koldusokra,
kik bámulják, szegények, a kaput,
és a holdfényben állanak soványan,
hiszen azoknak annyi a bajuk.
Inkább figyeld talán az irodalmat,
s ha erre jár néhány sunyi utas,
és meghallod, hogy engemet ugatnak,
légy szíves, és reájuk te ugass.

Ordítsak-e?

Ordítsak-e? Hogy áll a buta kő is,
mely látta egykor győztes életem,
s a fém, a vas, az üveg, a por, ő is,
csak az suhant el, ami névtelen.
Mert itt tanyázott két hű, ifju orvos,
e kávémérés füstfogott szögén,
s én velük együtt, akiket a kormos
éj fektetett le csöndesen mögém.
Boldog kövek! Buták! Ti mélyen alvók!
És emlékezni nem tudó ajtók!
Üvegharang! Te süket énekű!
Hogy hallgattok. A múltnak elköszönve
csak én zenélek itt, a mély közönybe,
fájó ideggel. Élő hegedű.

A pohár eltörik

A pohár eltörik
s kihull a fog.
A ruha szétszakad
s gyöngül a szem.
Elvész a kulcs, a gomb,
s fakul a kedv.
A gyertya fogyva-fogy
s lassúbb a vér.
A lámpa lezuhan
s a szív megáll.
Jaj, nékem és neked,
jaj, jaj nekünk.